



Factsheet Aanpak Schoolverzuim

Schoolverzuim is een ernstig probleem dat snel en adequaat moet worden aangepakt. Zodra een leerling ongeoorloofd verzuimt van school, is dat een reden tot zorg. Ieder kind heeft recht op onderwijs. Het volgen van onderwijs is één van de essentiële voorwaarden voor een kind om zich te ontwikkelen en om later zelfstandig deel te kunnen nemen aan de samenleving. Ieder kind heeft dan ook een aantoonbaar belang bij het volgen van (een passende vorm van) onderwijs. De Raad voor de Kinderbescherming wil - samen met ketenpartners - komen tot een meer effectieve aanpak van schoolverzuim. Deze factsheet geeft hierover meer informatie.

Naar een effectieve aanpak van schoolverzuim

Als een leerplichtambtenaar een proces-verbaal opmaakt tegen een jeugdige van 12 jaar en ouder vanwege schoolverzuim, heeft de Raad de taak om onderzoek te doen naar de oorzaken, de eventueel benodigde hulpverlening en de strafrechtelijke reactie op het verzuim. De Raad gebruikt een specifieke methode voor het raadsonderzoek waarin altijd met de ouders, de jeugdige en de school wordt gesproken.

Visie van de Raad voor de Kinderbescherming op aanpak schoolverzuim

Achter structureel schoolverzuim gaat vaak meervoudige (gezins-) problematiek schuil. Indien het verzuim veroorzaakt lijkt te worden door een ernstig verstoorde opvoedings- of gezinssituatie zou dit voor de leerplichtambtenaar (LPA) aanleiding moeten zijn om de ouder(s) op het spoor van vrijwillige hulpverlening te zetten of zo nodig een zorgmelding bij Veilig Thuis (AMHK) te doen, vindt de Raad. Ongeoorloofd schoolverzuim met een problematische achtergrond vormt een bedreiging voor de ontwikkeling van de jeugdige. Kern van de raadvisie is dat dit soort schoolverzuim met achterliggende problematiek in de eerste plaats moet leiden tot een aanpak in het vrijwillige zorgcircuit. Pas in tweede instantie - als de inzet van zorg onvoldoende effectief is - tot toepassing van het strafrecht en/of tot zorg in een gedwongen kader. Door de zorg eerst - vóór de fase van proces-verbaal - in te zetten bij schoolverzuim met een problematische achtergrond, wordt voorkomen dat dit soort schoolverzuim wordt gecriminaliseerd (oftewel: onnodig in een strafrechtelijk kader wordt getrokken). Bij het inzetten van het strafrecht is terugleiding naar school het doel. Zo nodig kan het strafrecht ook worden ingezet als een hefboom naar zorg.

Keten aanpak schoolverzuim

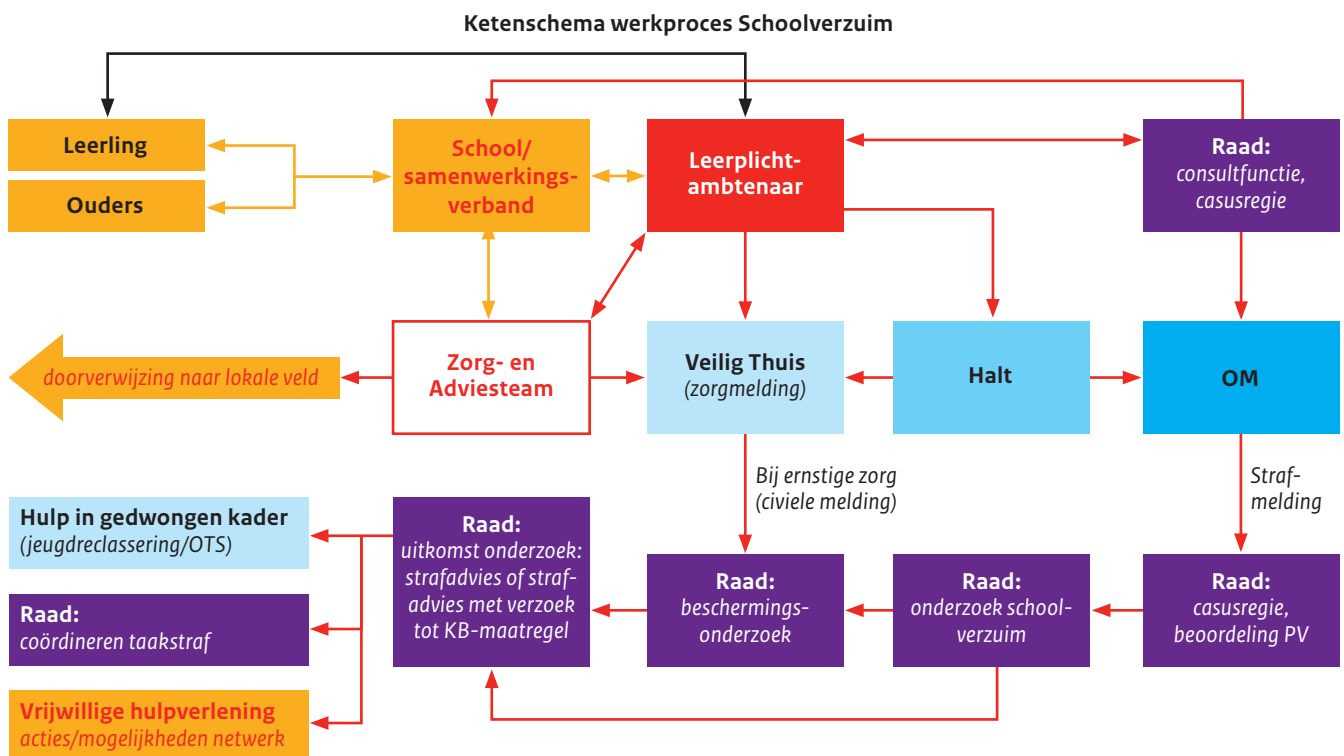
Voor een effectieve aanpak van schoolverzuim is goede samenwerking van de partijen in de verzuimketen van essentieel belang. Los van de eigen verantwoordelijkheid van jeugdigen van 12 jaar en ouder om onderwijs te volgen, ziet de Raad de ouders als de eerst aangewezenen om ervoor te zorgen dat het kind naar school gaat. Als een kind zonder geldige reden wegblijft van school, is het zaak dat de school de ouders hierover benadert. De school moet het verzuim goed registreren en vroegtijdig signaleren en actie ondernemen.

De Zorg- en Adviesteams (ZAT's) of het Multidisciplinair Overleg (MDO) op scholen hebben een belangrijke rol in het achterhalen van de achterliggende (gezins-)problematiek. De LPA heeft informatie van het ZAT nodig om de oorzaken van het verzuim in beeld te krijgen en een keuze te maken uit de verschillende oplossingsrichtingen (zoals overleg met de school over problemen op school, inzet HALT¹, zorgmelding bij Veilig Thuis (AMHK), opmaken proces-verbaal).

De Raad zit in de verzuimketen (zie schema op volgende pagina) helemaal achteraan, ongeacht de route van binnenkomst van de melding van het schoolverzuim (via een verzoek tot onderzoek (VTO) van Veilig Thuis of een andere professionele organisatie gericht op het overwegen van een kindbeschermingsmaatregel of via proces-verbaal van de LPA).

Voor de Raad is het van groot belang dat in het proces-verbaal van de LPA en in het verzoek tot onderzoek (VTO) van VeiligThuis of een andere professionele organisatie staat vermeld welke interventies of hulp er al is aangeboden om het verzuim te stoppen en om welke redenen dit niet het gewenste effect heeft gehad. Het raadsonderzoek kan op deze informatie worden gebaseerd. Het benutten van elkaars informatie in de verzuimketen kan leiden tot een snellere en meer effectieve aanpak van het ongeoorloofd verzuim.

1. HALT: Bij verzuim tot max. 10 dagen kan de LPA de jeugdige eenmaal doorverwijzen naar Bureau HALT voor een Halt-afdoening mits er geen hulpverleningsaanbod nodig is m.b.t. psychische/psychiatrische problematiek, ernstig motivatiegebrek of langdurig (blijvend) schoolverzuim.



Aanpak schoolverzuim door de Raad voor de Kinderbescherming - de praktijk

De Raad zet de volgende stappen in schoolverzuimzaken:

- De Raad gaat in overleg met ketenpartners (leerplicht, betrokken hulpverleners, gemeente, Samenwerkingsverbanden van scholen. Halt, OM, rechterlijke macht) om ervoor te zorgen dat de juiste route wordt gekozen voor de aanpak.
Schoolverzuim dat alleen te maken heeft met problemen op school, kan het beste door de school zelf worden aangepakt. Schoolverzuim zonder achterliggende problematiek wordt aangepakt door leerplicht, eventueel met inzet van Halt. Schoolverzuim met lichte achterliggende problematiek die in een vrijwillig kader kan worden aangepakt verwijst leerplicht bij voorkeur door naar vrijwillige hulpverlening of het wijkteam en moet van daar uit effectief worden opgepakt.
- De Raad krijgt dan alleen nog zaken binnen waarbij sprake is van ernstige achterliggende problematiek, waarbij vrijwillige hulpverlening geen optie (meer) is. De medewerkers adviesteam van de Raad checkt de binnenkomende zaken hierop. Blijkt het toch te gaan om lichte schoolverzuimzaken zonder achterliggende problematiek, dan gaat de medewerkers adviesteam van de Raad in overleg met de leerplichtambtenaar om de passende route te bepalen.
- De schoolverzuimzaken die de Raad wel in onderzoek neemt, worden direct ingeboekt en opgepakt volgens de methode schoolverzuim.

Het raadsonderzoek schoolverzuim geeft antwoord op drie vragen:

1. Wat is de meest passende strafrechtelijke reactie op het schoolverzuim? Dit kan zijn: een werkstraf, een geldboete, een jeugd-reclasseringsmaatregel (maatregel toezicht en begeleiding, inzet van Gezinsgerichte behandeling, zoals FFT en MST) of een leerstraf (Tools4U).
2. Zijn er andere zorgen waar hulpverlening voor nodig is? Zo nee, dan eindigt de raadsbemoening met een advies over de strafrechtelijke sanctie. Zo ja, dan onderzoekt de Raad wat de doelen zouden moeten zijn van deze hulpverlening en zet de ouders op het spoor van de hulpverlening.
3. Is er een kindbeschermingsmaatregel nodig om deze hulp op gang te brengen? Dan schakelt de Raad direct door naar een beschermingsonderzoek op basis waarvan de Raad de kinderrechter kan verzoeken om hulp in een gedwongen kader op te leggen.

Meer informatie?

De informatie in deze factsheet is voorlopig geldend. Nieuwe inzichten kunnen leiden tot aanpassingen. Kijk voor meer informatie op www.kinderbescherming.nl met als zoekwoord 'schoolverzuim'.